

Сваймі словамі

ХЭЛОЎН і дзяды:

падумаць пра сакральнае

Часам хочацца зазіраць у сутнасць рэчаў і спрабаваць разабрацца, што ж яны насамрэч значаць. Думаю, гэта правільнае імкненне. Давайце паспрабуем папрактыкаўца.

Хэлоўн — даволі моднае свята. У нашай культуры яно згадваецца гадоў з дваццаць. А вось у амерыканцу даўным-даўно паспела трывала заніць сваю нішу і нават прыносіць добрыя гропы:

«Важнай традыцыяй святкавання Хэлоўна з'яўляецца арганізацыя «атракцыёнаў, населеных зданіямі», галоўная мэта якіх — прыемна напалохаць наведвальнікаў. Найстэрэйшым падобным атракцыёнам лічыцца «Населены прывідамі дом Ортана і Спунера», адкрыты ў 1915 годзе. У большасці выпадкаў гэты бізнес мае выразныя сезонныя рамкі. Ад звычайных «дамоў з прывідамі» атракцыёны адрозніваюцца выкарыстаннем стагоў сена і кукурузных лабірінтаў у сімволіцы. Падобныя мерапрыемствы прыносяць ЗША прыкладна 300—500 мільёнаў долараў у год і прысягвалі да 400 000 кліентаў... Да такіх атракцыёнаў прад'яўляеца шэраг патрабаванняў. Акрамя стандартнага выканання правілаў бяспекі, яны павінны быць астатліваны знакамі, якія паглядзяваюць аб густым тумане, гучным гукам і іншым. Звычайна наведванне гэтых атракцыёнаў закрыта для цяжарных жанчын і людзей са слабымі сэрцамі...»

«Прыемна напалохаць наведвальнікаў» — такая фармулёўка падаецаца, дабо спрэчнай. Наколькі сполах можа быць прыемны? Дзесяці даводзілася чытаць, што нават моцна разыгрываць чалавека не варта. Но пэўныя непрайдзівія звесткі ці падзеі выдаюцца за сапраўдныя, арганізм таго, на каго яны скіраваныя, перажывае шок — ён успрымае тое, што толькі што адбылося, за чистую манету, атрымлівае пэўны ўдар. І тут хтосьці скажа: «А мы пажартавалі!» Знаўцы таго, як устроены чалавек, кажуць, што нанесены такій ситуацыі адмоўны эфект ужо не выправіць. Чалавек, з якога паклі, паспей «засвоіць» тое, што адбылося. Таму новыя звесткі пра жарт хоць і прыносяць палёгку, але толькі частковую. Чалавек ужо спалоханы, расчараўаны, засмучаны... Хоць хтосьці і сігналіць потым: «Не бяры гэта ні да галавы, ні да сэрца». Ужо ж узяў!

А што адбываеца, калі людзі на Хэлоўн апранаюць чорныя манты, на галаву чап-

ляюць рожкі, могуць яшчэ і хвосцікі неявілікі павесіць (быццам чортай, а чый жа?). На тварах малююць выразы жуды і страху. Самымі чалавечымі ў такім вобразе застаюцца вочы, — але яны ў такіх выпадках часта сапраўды спалоханыя, на мяжы адчаю. Паспрабуйце прыгледзецца самі.

Дык у каго ж гуляюць маладыя людзі, падпісваючыся на такі маскарад? Гэта выявы начыстай сілы — яе вобраз чалавек прымірае. Помніца, у падлетковым узросце я часам думала пра некаторых сваіх сяброў, што яны вылупзываюцца са скуры, спрабуючы падаўца больш начытанымі, творчымі, чым ёсць насамрэч, — але ж яны не таікія, думала я. А пасля зразумела простую ісціну, што кім чалавек сябе выстаўляе, вобраз каго прымірае, тым ён і ёсць... Чытае кнігі часцей за іншых — і сапраўды робіцца кнігалюбам. Уесь час эксперыменту з вонраткай — з часам насамрэч робіцца моднікам. Да каго ж рызыкуюць наблізіцца людзі, якія прыміраюць на сябе вобразы, прапанаваныя Хэлоўнам?..

Ёсць і іншыя святы, з якімі не ўсё так адназначна. Думаю, калі вы даведаецца, пра што я хачу гаварыць, слушна будзе зрабіць прыпіску: «Меркаванне, выказанае ў калонцы, адлюстроўвае пазіцыю аўтара і можа не супадаць з меркаваннем чытачоў»... Варта скіраваць увагу на свята Дзяды. І тут трэба зрабіць адразу некалькі папярэдніх каментарыяў. Па-першае, Дзяды — гэта старажытнае свята, у якім, як і ў многіх традыцыях беларусаў, змяшаліся язычніцкая і хрысціянская араднасці. Па-другое, у некаторых сем'ях і сёняні менавіта на Дзяды ўспамінаюць пра сваіх памерлых продкаў. Па-трэцяе, Дзяды часам вызначаюць як агульнае свята памяці, калі людзі імкніца ўспомніць асоб, не блізкіх ім па крыві, затое важных для культурнага канцэнтра і гісторыі краіны.

Але калі звярнуцца наўпрост да се-ціва, вось якую інфармацыю там можна знайсці пра Дзяды:

«Лічылася, быццам на гэтыя святы душы памерлых прыходзяць да сва-

іх нашчадкаў і, нябачныя, частуюцца за сямейным сталом... У найболей архаічнай форме святкаванне Дзядоў захавалася толькі ў беларусаў. «Дзядоўская» араднасць наогул мае старажытнае, язычніцкае паходжанне і сыходзіць каранямі да першынства га культу продкаў... Найболей шырока святкаваліся Восенінскія Дзяды. У гэты дзень усе хатнія мыліся ў лазні, але пакідалі пасля сябе крыху чыстай вады і венік: лічылася, што дзяды (души памерлых продкаў) таксама павінны прыйсці і памыцца. Звычайна людзі ішли на могілкі, пакідалі пачастунак (хлеб, печыва). Лічылася, што птушкі, якія з'ядаюць гэтыя ласункі, і ёсць душы продкаў, што прыляцелі з выраю. Часта ў гонар кожнага памерлага запальвалі асобнае вогнішча. Дзяду з печы прынослі гарачыя вуголі, якія насыпалі на магілы, а гаршкі разбівалі ўшчэнт...»

Падаецаца, што такая інфармацыя з'яўляеца даволі небяспечнай. Давайце паспрабуем паглядзець у сутнасцьных дзеяўстваў, што апісаны вышэй. На могілкі прыносяцца ежа? Хто яе з'ядае? У найлепшым выпадку сабакі ці людзі без вызначанага месца жыхарства. Але, несучы ежу, людзі разлічваюць не на іх, а на містычнага памерлага. Будзем глядзець праўдзе ў вочы, памерлы чалавек не мае здольнасці ёсці, — ён знаходзіцца ў іншым, бесцялесным свеце. Але ў выніку такога рytуалу чалавек, сам таго не ведаючы, сапраўды звяртаецца да духаў. Пакінуць у лазні крыху чыстай вады і венік... Нідзе ў Бібліі мы не сустрэнем слоў пра тое, што Богу (які часам дзўйным чынам таксама трапляе ў гэты канцэнт) патрэбна вада ці венік, каб памыцца. Значыць, разлічаны рytуал на пэўных духоўных істотаў. І, калі называецца речы сваім імёнамі, то гаворка вядзеца пра анімізм — паганскае вевраванне ў духаў.

Я разумею, што нітка адрознення паміж традыцыйнай народнай культурай і зваротам да іншага, нябачнага цёмнага свету даволі тонкая — і не ўсё яе бачаць. Але сутнасць дзяды ёсць, і лепей яе не блытаць.

Ці прыміраецца на сябе вобраз начысціка на Хэлоўн, ці адчыняць дзвёры сваёй хаты на Дзяды, падрыхтаваўшы ежу і чарку для духаў (Бог у такіх выпадках не прылятае, ён адказвае на простыя малітвы, звернутыя да яго асабіста) — той, хто робіць гэта, часцей за ўсё не задумваеца пра сэнс і думе, што гэта проста гульня ці даніна традыцыі. Але зваротны адказ у такой гульні можа выходзіць за межы чалавечай кампетэнцыі...

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ.

Хэлоўн лічыцца самым «жудасным святам».

ДЗІВОСНАЯ

Яўген Осіпаў. У дзёння часы ў многіх вёсках Беларусі вясёльным арадам «Цягніцу каляду на дуба» завяршалі калядныя святкаванні. Але толькі на Бярэзіншчыне ў вёсцы Новіны захавалі гэты арад, які мае статус гісторыка-культурнай каштоўнасці. Традыцыі закладнога ткацтва працягваюць у вёсцы Семежава Капыльскага раёна, унікальную манеру выканання песен — у Любанскам, Старадарожскім раёнах, пляценне пояса — ва Уздзенскім раёне.

У Мінскай вобласці працуе шмат прадпрыемстваў, якіх больш німа ў Беларусі: БелАЗ, «Беларуськалий». «Штадлер» выпускае чыгуначны транспарт, «БелДжы» — аўтамабілі. У вёсцы Станькава Дзяржынскага раёна заходзіцца Цэнтр касмічнай сувязі. У раёне паходзіцца беларуская святая блажэнная Валянціна Мінская, да якой прыезджаюць паломнікі з усяго свету. Месца паходзіцца з'яўляецаца історыка-культурнай каштоўнасцю Беларусі. Механічныя

гадзіннікі Андрэя Мартынчука цалкам выраблены з дрэва і прызнаны ўнікальнымі ў многіх краінах свету. Вырабы рамесніка працягваюць у сусветных гадзінніковых цэнтрах — Швейцарыі і Германіі, і якія звязаныя з Дзяржынскім асадніцтвам.

Бясспрэчна, аўтакаў для наведвання вельмі шмат — ад 20 да 50 у кожным раёне і горадзе Жодзіна. Гэты спіс, магчыма, будзе папаўняцца. І аўтакаў усе, вядома, немагчыма, — адзначыла Святлана Баранок. — Але, мяркую, журналісты знойдуть тое самае важнае, значнае, чым адрозніваюцца рэгіёны паміж сабой, і зможуць гэта доказаць у такім светам у часе і прасторы.

Гэты праект паслужыцца не толькі асветнікамі мэтам, але і, на мяту думку, дасць штуршок для развіцця турыстычнага патэнцыялу цэнтральнага рэгіёна.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

ІЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПЕРВЫХ И ПОВТОРНЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Организатор торгов: государственное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», 210015, г. Витебск, проезд Гоголя, 5, тел. (0212) 24-63-14.

Продавец: ОАО «Витебский комбинат шелковых тканей», 210002, г. Витебск, ул. Максима Горького, тел.: 62, (029) 892-40-22, (029) 891-42-66

Наименование объекта, начальная цена, задаток
Лот №1. Вал обрезиненный б/у длиной до 1,5 м, 16 шт. Нач. цена: 240,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 24,00 бел. руб.
Лот № 2. Вал обрезиненный б/у длиной от 1,5 м до 2,0 м, 12 шт. Нач. цена: 60,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 6,00 бел. руб.
Лот № 3. Квадрат стальной б/у (28x28), 48 шт. Нач. цена: 144,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 14,40 бел. руб.
Лот № 4. Круг стальной диаметр 45 мм, 20 штук. Нач. цена: 100,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 10,00 бел. руб.
Лот № 5. Круг стальной диаметр 30–35 мм, 20 штук. Нач. цена: 60,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 6,00 бел. руб.
Лот № 6. Литье чугунное болванки, 10 000 кг. Нач. цена 15 000,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 1 500,00 бел. руб.
Лот № 7. Геосетка артикул SL50/25, размер ячеек 25x25 мм, пропитка ПВХ, ширина 250 см, вес 1 пог. м. — 750 г., всего 2537,0 пог.м. Нач. цена: 14 118,50 бел. руб. без НДС. Задаток: 1 411,85 бел. руб.
Лот № 8. Геосетка артикул SL50/30, размер ячеек 30x30 мм, пропитка ПВХ, ширина 265 см, вес 1 пог. м — 670 г., всего 22,0 пог. м. Нач. цена: 121,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 12,10 бел. руб.
Лот № 9. Геосетка артикул SL50/50, размер ячеек 50x50 мм, пропитка ПВХ, ширина 285 см, вес 1 пог. м. — 425 г., всего 6877,5 пог. м. Нач. цена: 27 510,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 2 751,00 бел. руб.
Лот № 10. Геосетка артикул PY40/40, размер ячеек 40x40 мм, пропитка ПВХ, ширина 280 см, вес 1 пог. м. — 505 г., всего 7035,0 пог. м. Нач. цена: 25 888,88 бел. руб. без НДС. Задаток: 2 588,89 бел. руб.
Лот № 11. Геосетка артикул 12C5BШ, рис. 1, размер ячеек 20x20, пропитка ПВХ, ширина 256 см, вес 1 пог. м — 1732 г., всего 1130,0 пог. м. Нач. цена: 6 192,40 бел. руб. без НДС. Задаток: 619,24 бел. руб.
Лот № 12. Геосетка артикул 12C10BШ, рис. 2, размер ячеек 20x15, пропитка ПВХ, ширина 285 см, вес 1 пог. м — 1190 г., всего 200,0 пог. м. Нач. цена: 812,00 бел. руб. без НДС. Задаток: 81,20 бел. руб.
Лоты №№ 15–47. Станкі ткацкі СТБ-2-180, інв. №№ 142611, 142613, 142614, 142615, 143683, 143690, 143704, 143717, 143719, 143720, 143721, 143729, 143815, 143849, 143863, 143865, 143873, 143874, 143892, 143895, 143900, 143923, 144800, 144801, 142622, 144848, 144849, 144850, 144851, 144852, 144853. Нач. цена за 1 лот: 700,00 бел. руб. без НДС. Задаток за 1 лот: 70,00 бел. руб.
Торги состоятся 30.11.2018 в 12.00 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5, в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатков и подачи заявлений на участие в торгах: с 30.10.2018 с 8.30 по 29.11.2018 до 17.30. Шаг аукциона устанавливается в сумме 5 % от начальной цены лота. Лоты №№ 4–14 — имущество не вышедшее в употреблении. Условия: оплата НД